

Raport o warunkach ochrony zbiorów w miejscu ich przechowywania i eksponowania

Rozporządzenie MKiDN z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (wydane na podstawie art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987)), precyzuje w § 21., że: „W przypadku wypożyczenia zbiorów na wystawę czasową, dyrektor muzeum udostępniający zbiory sprawdza poziom ochrony tych zbiorów, a dyrektor muzeum wypożyczający zbiory zapewnia ich ochronę w miejscu eksponowania.”

„Raport o warunkach ochrony zbiorów w miejscu ich przechowywania i eksponowania” jest realizacją tego przepisu. W procedurze użyczenia/udostępnienia zbiorów, raport jest pierwszym dokumentem jaki powinien zostać przekazany użyczającemu przez biorącego w użyczenie. Jest to standardowa procedura stosowana w europejskich muzeach. Zazwyczaj Raport jest przesyłany wraz z prośbą o użyczenie (najczęściej na wystawę), bądź zaraz po otrzymaniu wstępnej zgody użyczającego.

W ruchu międzynarodowym stosowane są różne wzory tego dokumentu, często duże muzea posiadają swój własny wzór raportu. Najczęściej jednak respektowane są raporty sporządzone na wzorze opracowanym przez Grupę Brytyjskich Inwentaryzatorów (UK Registrars Group: <https://www.ukregistrarsgroup.org/resources/ukrg-docs/>), lub Komitet Inwentaryzatorów Amerykańskiego Stowarzyszenia Muzeów (Registrars Committee, American Association of Museums, <https://www.nationalww2museum.org/sites/default/files/2017-07/facility-report.pdf>).

Wychodząc naprzeciw potrzebom polskich muzeów, opracowaliśmy wzór standardowego raportu, przede wszystkim na potrzeby użyczeń w ruchu krajowym. Jest on wynikiem pracy zespołu, który przeanalizował udostępnione przez polskie muzea wzory raportów, dzięki czemu powstał dokument kompilujący wszystkie elementy, wiele z nich powtarzających się w niemal niezmienionej formie. Do polskiego wzoru dodano też niektóre zapisy występujące w raportach amerykańskim i brytyjskim, z myślą o potrzebie dalszej standaryzacji i podnoszeniu poziomu zabezpieczeń krajowych instytucji.

Polskie Stowarzyszenie Inwentaryzatorów Muzealnych rekomenduje, aby Raport stał się standardem, stosowanym przez instytucje w ruchu krajowym zbiorów. Praca na jednym wzorze dokumentu powinna znacznie ułatwić proces kontroli stanu zabezpieczeń i wydawania zgody na użyczenie/udostępnienie.

Nowością jest również załącznik nr 1 – gabloty i ekspozytory, który pozwala precyzyjnie opisać stosowany na wystawie system gablot, materiał z którego są zbudowane, czy pozwalają na indywidualną kontrolę klimatu i oświetlenia. W załączniku znalazły się również pytania o indywidualne zabezpieczenie gablot i procedury kontroli ekspozycji. Został opracowany w oparciu o analogiczny wzór brytyjski, jednak jest znacznie uproszczony. Gdyby jednak strona użyczająca miałaby szczególne wymagania, można sięgnąć do raportu o gablotach, opracowanego przez Grupę Brytyjskich Inwentaryzatorów: (https://www.ukregistrarsgroup.org/wp-content/uploads/2015/12/UKRG_display_case_supplement.pdf).

Proponujemy, aby załącznik był wypełniany i przesyłany przed wystawą, w momencie zamknięcia projektu ekspozytorów/gablot. Pozwoli to stronom ustalić wzajemne oczekiwania względem szczegółowych warunków eksponowania obiektów. Załącznik ten będzie szczególnie przydatny przy organizacji wystaw obiektów pokazywanych w całości w gablotach lub ekspozytorach, np. numizmatów, naturaliów, obiektów ze skóry, kości słoniowej i innych, szczególnie wrażliwych na wszelkie zmiany, czy szczególnie cennych, jak orderzy i regalia.

Raport o warunkach ochrony zbiorów w miejscu ich przechowywania i eksponowania		
Prosimy o udzielenie informacji wg poniższych punktów		
1.	Institucja wnioskująca o udostępnienie / użyczenie:	Nazwa: Adres: Osoba do kontaktu: Telefon: Adres e-mail:
2.	Cel użyczenia:	
3.	Okres udostępnienia:	
4.	Okres trwania wystawy:	
5.	Miejsce prezentowania wystawy:	
6.	Miejsce przechowywania: (przed umieszczeniem na ekspozycji i po zakończeniu eksponowania)	
	Czy miejsce przechowywania jest objęte ochroną na poziomie ochrony przewidywanej na czas trwania wystawy?	TAK / NIE
	Gdzie odbywa się rozpakowywanie/pakowanie użyczonych obiektów przed/po wystawie?	
	Gdzie są przechowywane skrzynie i materiały do pakowania obiektów?	
7.	Opis sposobu eksponowania	
	zbiory będą prezentowane w:	w 1 budynku w kilku budynkach
	zbiory będą prezentowane na kondygnacji:	
	ekspozycja czynna dla zwiedzających:	dni: godziny (od - do):
8.	Sposób ochrony budynku oraz zbiorów:	
	Czy instytucja posiada plan ochrony?	TAK / NIE uzgodniony z: data uzgodnienia:
8.1.	Sposób zabezpieczenia budynku (opis stanu faktycznego):	
a)	Techniczne:	
	Typ budynku: (wystawienniczy/wystawienniczo-biurowy/pracownia konserwatorskie/inny)	
	Lokalizacja budynku: (teren ogrodzonym/nieogrodzonym – budynek wolnostojący/w zabudowie zwartej)	
	Konstrukcja budynku: (wymienić główne cechy – mury, drewniany, kondygnacje, stropy)	
	Opis oszklenia budynku (np. witrażowe, nie/otwierane, kraty, żaluzje, szyby pojedyncze, wielowarstwowe, klasa oszklenia, itp.)	
	Stolarka drzwiowa	
	Zamki drzwiowe (wskazanie ew. atestów)	
	Czy jest możliwe sforsowanie zabezpieczeń bez użycia narzędzi?	TAK / NIE
	Inne zabezpieczenia	

Punkty 1-5 dotyczą danych adresowych, terminów trwania użyczenia i wystawy oraz miejsca eksponowania.

Punkt 6 dotyczy kwestii zabezpieczenia miejsca przechowywania zbiorów przed i po wystawie, a także miejsca rozpakowania/pakowania oraz przechowywania opakowań, w których przyjadą zbiory. Jest to istotne w świetle zapisów w umowach nakładających na biorącego odpowiedzialności nie tylko za zbiory, ale i jego opakowanie.

Należy pamiętać, że raport sporządza się na podstawie faktycznie funkcjonujących w instytucji praktyk oraz opisuje rzeczywiste systemy zabezpieczenia. Jeśli instytucja planuje podwyższenie standardu zabezpieczeń i będzie on dostępny w momencie użyczenia – fakt ten powinna wyszczególnić osobno. Raport odpowiada stanowi zabezpieczeń na dzień sporządzenia dokumentu.

Punkt 7 dotyczy miejsca prezentowania zbiorów oraz godzin otwarcia wystawy dla zwiedzających.

W punkcie 8 pytanie dotyczy uzgodnienia planu ochrony z organizatorem i daty tegoż (w niektórych sytuacjach plany ochrony uzgadnia się też z NIMOZ-em).

W punkcie 8.1.a pytania dotyczą technicznych parametrów budynku w którym zbiory będą przechowywane i eksponowane.

b) Elektroniczne		
Czy instytucja posiada system sygnalizacji włamania i napadu (SSWiN)?		TAK / NIE <u>SSWiN</u> w klasie:
Sposób rozmieszczenia elementów ochrony <small>(czy odpowiada potrzebom wynikającym z potencjalnych zagrożeń – wymaga modernizacji na potrzeby zabezpieczenia użyczanych zabytków)</small>		
Czy jest możliwość zastosowania indywidualnej ochrony użyczanych zbiorów?		
Kto posiada piloty napadowe?		
Co powoduje użycie pilota?		
Czy zdarzenia systemowe są archiwizowane?		TAK / NIE
Rodzaj kamer i rejestratorów, na których oparty jest system telewizji dozorowej (cyfrowe/ analogowe)		
Czy telewizja dozorowa zapewnia identyfikację osób w newralgicznych miejscach?		TAK / NIE
Czy jest zapewniona archiwizacja nagrań?		TAK / NIE okres archiwizacji:
Czy system oświetlenia ekspozycji zapewnia dobrą czytelność zapisu telewizji przez całą dobę?		TAK / NIE
Czy rejestratory umieszczone są w wydzielonym, chronionym pomieszczeniu?		TAK / NIE
Kto ma dostęp do rejestratorów?		
Czy system alarmowy poddawany jest kontroli i konserwacji?		TAK / NIE jak często: przez kogo: (proszę podać nazwę firmy)
Czy w obiekcie jest system sygnalizacji pożaru?		TAK / NIE
Czy system sygnalizacji pożaru objęty jest zewnętrznym monitoringiem?		TAK / NIE
Czy system sygnalizacji pożaru jest konserwowany zgodnie z przepisami?		TAK / NIE
c) Mechaniczne		
Rodzaj mocowań / zawiesi:		
Inne zabezpieczenia		
Gabloty <small>(opis oszklenia/ zastosowanych zamknięć, wskazanie ew. atestów dla odporności, szczelności użytych materiałów) Szczegółowy opis gablot umieszczano w załączniku nr 1</small>		

W punkcie 8.1.b pytania dotyczą systemów elektronicznego dozoru miejsca przechowywania i eksponowania, procedur stosowanych w zakresie nadzoru elektronicznego oraz powiadamiania o zagrożeniach.

Punkt 8.1.c dotyczy wyłącznie systemów zawieszania i mocowania zbiorów, lub innych mechanicznych elementów montażu na wystawie. Podpunkt ostatni pozwala na udzielenie ogólnych informacji na temat gablot i ekspozytorów, przewidzianych do wykorzystania na wystawie. W celu precyzyjnego opisanie ich zabezpieczeń, można opcjonalnie wypełnić załącznik nr 1 do raportu.

8.2. Organizacja ochrony fizycznej:		
	Czy jest realizowana ochrona fizyczna?	TAK / NIE
	Opis sposobu ochrony	ochronę ekspozycji będzie realizowało ... pracowników ochrony/dozoru oraz ... pomocników muzealnych
	Czy w sytuacji alarmu wywołanego przez pracowników ochrony/dozoru lub opiekunów ekspozycji informowany jest o nim pracownik ochrony w pomieszczeniu monitoringu?	TAK / NIE
	Pomieszczenie monitoringu znajduje się w budynku czy poza nim?	
	Czy budynek jest objęty interwencją patrolu zewnętrznego?	TAK / NIE
9. Warunki konserwatorskie miejsca przechowywania i ekspozycji (w tym wyniki pomiarów w dniu sporządzenia raportu)		
Przechowywanie		
	temperatura: °C +- 1°C	wilgotność: % +- 5%
	natężenie światła: lux	
	klimatyzacja działa 24h na dobę / 7 dni w tygodniu	TAK / NIE
	ogrzewanie (centralne, podłogowe, elektryczne)	
	nawilżacze	TAK / NIE
	osuszacze	TAK / NIE
	informacje o możliwych zagrożeniach	
Ekspozowanie		
	temperatura: °C +- 1°C	wilgotność: % +- 5%
	natężenie światła: lux	
	klimatyzacja działa 24h na dobę / 7 dni w tygodniu	TAK / NIE
	ogrzewanie (centralne, podłogowe, elektryczne)	
	nawilżacze	TAK / NIE
	osuszacze	TAK / NIE
	oświetlenie (światło naturalne / światło sztuczne (żarowe lampy halogenowe, czy lampy fluorescencyjne; czy stosowane są filtry UV; żarowe typu tungsten / inne [jakie?]; okna mają okiennice / markizy / rolety / żaluzje)	
	Sposób zabezpieczania przed promieniowaniem UV	
	informacje o możliwych zagrożeniach	

Punkt 8.2. dotyczy sprawowania ochrony fizycznej dla miejsca przechowywania i ekspozowania, w tym procedur powiadamiania o zagrożeniu.

W punkcie 9 podajemy rzeczywiste dane dotyczące klimatu w miejscu przechowywania i ekspozowania. Dane te powinny być niezmiennie (z marginesem dopuszczalnych wahań) dla miejsca, jeśli zapewniona jest kontrola klimatu. W sytuacji kiedy warunki klimatyczne w miejscu przechowywania i ekspozowania ulegają zmianom (w tym sezonowym), wskazane jest umieszczenie w tych punktach informacji o warunkach w okresie odnośnym, w którym zbiory będą przechowywane/ekspozowane wraz z odnotowaniem tego faktu w nagłówku tabeli, tj. jeśli wystawa (wraz z pakowaniem) odbywa się w maju br. – podajemy warunki dla maja zeszłego roku. Używający może mimo to poprosić o przesłanie pełnej historii zmian klimatu w ww. miejscu.

W raporcie powinno się zawrzeć zwięzłą informację o możliwości wystąpienia zagrożeń, np. instytucje ulokowane przy zbiornikach wodnych o zalaniu, dla ekspozycji plenerowych, o migracjach zwierząt (ptaków) itp.

10. Kontrola warunków konserwatorskich	
Sposób realizowania kontroli wilgotności i temperatury (urządzenia, częstotliwość pomiarów)	za pomocą częstotliwość pomiarów
Czy istnieje możliwość regulacji parametrów klimatu?	TAK / NIE za pomocą
Czy są prowadzone rutynowe kontrole ekspozycji?	TAK / NIE jak często:
Czy są prowadzone regularne kontrole stanu udostępnionych/użyczonych obiektów, w tym w zakresie zmian stanu zachowania oraz zakurzenia?	TAK / NIE jak często:
11. Obsługa	
Kto zajmuje się rozpakowywaniem/pakowaniem użyczonych obiektów?	
Czy pracownicy ci są przeszkoleni w zakresie obchodzenia się z obiektami (jaki to rodzaj szkolenia)?	TAK / NIE rodzaj szkolenia
Kto zajmuje się odkurzaniem i oczyszczaniem obiektów na wystawie?	
Czy pracownicy ci są przeszkoleni w zakresie obchodzenia się z obiektami (jaki to rodzaj szkolenia)?	TAK / NIE rodzaj szkolenia
Informacji udzielił: /imię, nazwisko, funkcja/	
..... (pieczęć i podpis Dyrektora Instytucji udzielającej informacji)	

Punkt 10 dotyczy aktywnej ochrony konserwatorskiej, sposobów jej prowadzenia, częstotliwości pomiarów.

Dwa ostatnie podpunkty dotyczą procedur kontroli ekspozycji i stanu zbiorów. W wielu instytucjach standardowo prowadzi się obchód w momencie otwarcia i przed zamknięciem wystawy (dla zwiedzających), w części dodatkowo prowadzone są obchody rotacyjne co parę godzin. W związku z naturalnym zakurzaniem się zbiorów, warto przewidzieć w umowie użyczenia zapis pozwalający upoważnionym pracownikom na odkurzanie użyczonych zbiorów.

Punkt 11 dotyczy personelu zajmującego się zbiorami od momentu ich rozpakowywania do momentu umieszczenia na docelowym miejscu ekspozycji oraz tą samą procedurą w momencie zwrotu zbiorów. Dwa ostatnie pytania dotyczą personelu zajmującego się regularnym odkurzaniem zbiorów (jeśli zapisy umowy i sposób ekspozycji na to pozwalają).

Dokument podpisuje osoba odpowiedzialna za sporządzenie raportu oraz Dyrektor instytucji (lub inna osoba wykazująca się pełnomocnictwem w rzeczonym zakresie).

Załącznik nr 1 – gabloty i ekspozytory

Prosimy o udzielenie odpowiedzi według poniższych punktów

1. Budowa gabloty	
Materiały konstrukcyjne gabloty	
czy posiadają atesty bezpieczeństwa?	TAK / NIE jakie:
Materiały, z których wykonano wnętrze gabloty	
czy posiadają atesty bezpieczeństwa?	TAK / NIE jakie:
Czy gablota jest/będzie malowana przed wystawą?	TAK / NIE tylko na zewnątrz/tylko wewnątrz/oba
Czy farby posiadają atesty bezpieczeństwa?	TAK / NIE jakie:
Przeszklenie gabloty (materiał, grubość, itd.)	
2. Kontrola warunków konserwatorskich	
Czy gablota jest szczelna?	TAK / NIE
Czy istnieje możliwość regulacji parametrów klimatu wewnątrz gabloty?	TAK / NIE za pomocą
System monitorowania parametrów klimatycznych	za pomocą częstotliwość pomiarów
Oświetlenie, system jego regulacji i zastosowane filtry	
Czy jest monitorowany poziom naświetlenia w gablocie?	za pomocą częstotliwość pomiarów
3. Zabezpieczenie gabloty	
System montażu gabloty do podłogi/ścian	
Czy gablota jest/może być wyposażona w indywidualny system zabezpieczenia?	TAK / NIE
Sposób otwierania gabloty, w tym używane zamki	
Czy muzeum posiada procedury bezpieczeństwa względem kontroli dostępu do kluczy gablot	TAK / NIE
Czy muzeum posiada procedury kontroli obiektów na wystawie, obejmujące gabloty	TAK / NIE

Informacji udzielił: /imię, nazwisko, funkcja/

.....
 (pieczęć i podpis Dyrektora Instytucji udzielającej informacji)

W Punkcie 1 można opisać materiały i konstrukcję gabloty, także te, z których wykonano jej wnętrze (np. wyścielenie z zamszu). Pytania o atesty oraz plany malowania gabloty służą do sprawdzenia, czy nic nie zagrazi obiektom szczególnie wrażliwym. Pytanie o przeszklenie pozwala na opisanie rodzaju (szkło/plexiglas) i systemu zabezpieczenia tafli, w razie uszkodzenia (np. szkło muzealne/szyby zabezpieczone folią), folie UV, itp.

Punkt 2 pozwala na opisanie systemu kontroli klimatu w gablocie, możliwości jego regulacji i monitorowania. Ostatnie pytania dotyczą oświetlenia w gablocie i systemu jego regulacji i monitorowania.

W Punkcie 3 należy opisać indywidualnie system zabezpieczenia gabloty, w tym mocowanie do podłogi/ścian, indywidualny system alarmu, używane zamki. Pytania ostatnie dotyczą posiadania przez muzeum wdrożonych zarządzeniem dyrektora procedur dostępu do kluczy od gablot i ekspozytorów oraz procedur regularnych kontroli obiektów prezentowanych na wystawach, w tym eksponowanych w gablotach.

Dokument podpisuje osoba odpowiedzialna za sporządzenie raportu oraz Dyrektor instytucji (lub inna osoba wykazująca się pełnomocnictwem w rzeczonym zakresie).